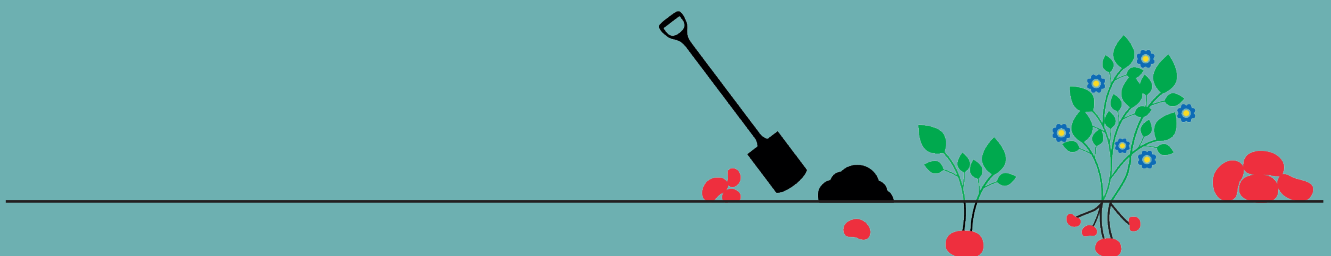

LEER TUINIEREN

STAP VOOR STAP NAAR EEN GROENE TUIN

Het basistuinboek voor beginners

LEER TUINIEREN

STAP VOOR STAP NAAR EEN GROENE TUIN

Het basistuinboek voor beginners

KOSM • S
Utrecht / Antwerpen

INHOUD

6 Inleiding

AAN DE SLAG!

10 De ligging van je tuin

12 De grond leren kennen

16 De grond verbeteren

18 De juiste potgrond kiezen

20 Gezonde planten uitzoeken

BLOEM & BLAD

24 Zaaian in de volle grond

26 Binnen voorzaaien

28 Duurzame planten kweken

30 Zonnebloemen kweken

34 Bloempotten plantklaar maken

36 Bloempotten vol kleur

38 Een voorjaarshangmand maken

40 Een balkonbak met schaduwplanten

42 Bloembollen planten in een pot

44 Een border aanleggen

50 Verhoogde bedden en randen maken

54 Planten voor voorjaarsbakken

56 Planten voor zomerbakken

GAZONS

60 Graszoden leggen

62 Graszaad zaaien

64 Hoe maak je een gazonrand?

68 Bloembollen in het gazon zetten

70 Het gazon onderhouden

KLIMPLANTEN

76 Klimmers planten

78 Klimplanten in potten

80 Een obelisk neerzetten

82 Maak een zuil van klimplanten

84 In een bolvorm snoeien

88 Een rozenboog bouwen

92 Een rozenboog snoeien

94 Klimrozen snoeien

98 Blauweregen snoeien

100 Klimop terug snoeien

102 Nieuwe planten uit afleggers

104 Voorjaarsbloeiende klimplanten

106 Zomerbloeiende klimplanten

HEESTERS

110 Heesters planten

112 Heesters in potten

116 Een roos op kale wortel planten

118 Een vroeg zomerbloeiende heester snoeien

120 Heesters licht snoeien

122 Heesterrozen snoeien

124 Hortensia's snoeien

128 Lavendel snoeien

130 Snoeien voor fraaie winterse stengels

132 Een heg planten

134 Een heg knippen

136 In een kegelvorm snoeien

138 Heesters verpotten

140 Jaarrond aantrekkelijke heesters

142 Heesters met fraaie herfststooi

SIERGRASSEN

146 Siergrassen planten in de volle grond

148 Siergrassen onderhouden

152 Siergrassen terugknippen

154 Siergrassen delen

156 Siergrassen uitzoeken

KLEINE BOMEN

160 Een boom planten

166 Takken verwijderen

168 Bomen of heesters verplaatsen

170 Bomen selecteren voor kleine tuinen

GROENTEN

174 Voorzaaien in zaaiakjes

178 Zaaian in potjes

180 Groenten opkweken uit plugplanten

182 Sla kweken op de vensterbank

184 Tomaten kweken

186 Klimbonen kweken

190 Wortelgewassen kweken

192 Vroege aardappelen verbouwen

194 Aardappelen verbouwen in bakken

KRUIDEN

198 Kruiden kweken uit zaad

204 Een kruidentuin aanleggen

206 Een hangmand vullen met kruiden

208 Een lavendelhaag aanleggen

210 Kruiden kweken uit stekken

213 Muntscheuten vermeerderen

214 Kruiden delen

FRUIT

- 218 Een hangmand met aardbeienplanten
- 220 Een appelboom in een pot planten
- 224 Appelbomen snoeien
- 226 Kleinfruit op beperkte ruimte
- 228 Boomfruit op beperkte ruimte

IN DE PRAKTIJK

- 232 Planten water geven
 - 234 Je eigen compost maken
 - 236 Snoei-instructies
 - 238 Gereedschap onderhouden
 - 242 Onkruid bestrijden
 - 244 Afrekenen met plantenetend ongedierte
 - 246 Ziekte voorkomen
 - 248 Weet wie je tuinvrienden zijn
-
- 252 Register
 - 256 Dankwoord

INLEIDING

Je eigen stukje aarde beplanten kan een fantastische ervaring zijn, maar beslissen wat je wilt verbouwen op de grond die zich voor je uitstrekt, is wellicht nog een hele opgave. Dit boek biedt uitkomst aan startende tuiniers die vervuld zijn van het idee van een eigen moes- of siertuin.

Leer tuinieren helpt je je tuin te leren kennen en planten te kiezen die in bepaalde grondsoorten en omstandigheden jaar in jaar uit goed groeien. In het hoofdstuk Bloem en blad leer je de geheimen van het zaaien kennen, verbaas je je over de uitgebreide mogelijkheden van tuinieren in potten en bakken, en ontdek je hoe je een nieuwe border vormgeeft. In het hoofdstuk Gazons kom je erachter hoe je het, misschien wel grootste deel van je tuin, kunt optimaliseren, terwijl je in Siergrassen leert hoe je een specifieke groep planten moet verzorgen.

Door het groeiende vertrouwen in je kennis en vaardigheden op tuingebied, durf je steeds ambitieuzere projecten uit te proberen, zoals een klimzuil maken in Klimplanten, een kegelvorm snoeien in Heesters of je eerste boom planten en verzorgen in Kleine bomen.

Voor veel beginnende tuiniers wordt een eigen stukje grond heel vaak verbonden met het verbouwen van je eigen groente en fruit. In de hoofdstukken Groenten, Kruiden en Fruit ga je stap voor stap je eerste gewassen kweken. Dit doe je aan de hand van inzichten die gelden voor tuinen in alle mogelijke vormen en maten. Kruiden zullen al snel een plekje verdienen in je eetbare tuin, of het nu in bedden en borders is, of in hangmanden en plantenbakken.

In het laatste hoofdstuk In de praktijk ontdek je hoe je je planten goed water geeft en voedt, en krijg je uitleg over noodzakelijke onderhoudsklusjes om je tuin gezond en netjes te houden, en je planten te beschermen tegen ongedierte en ziekten.

Een tuin aanleggen waarvan je kunt genieten en die het hele jaar mooi blijft, is makkelijker gezegd dan je gedaan! Volg de stappen en projecten die in dit boek worden omschreven en alle moeite wordt zeker beloond! Ook oogst je successen op de lange termijn, zodat je in alle seizoenen van je tuin kunt genieten.

**AAN DE
SLAG!**

DE LIGGING VAN JE TUIN

De ligging van je tuin heeft invloed op de hoeveelheid zon en schaduw die hij krijgt. Houd dit in je achterhoofd wanneer je planten uitkiest, zodat ze kunnen gedijen onder de omstandigheden die jij te bieden hebt.

PRAKTISCHE TIPS!

- Bomen, heggen en heesterborders fungeren als buffers. Ze vertragen de wind en bieden beschutting aan planten en mensen.
- Je kunt een zonnige plek optimaliseren met een verhoogd bed om de drainage voor gevoelige planten te verbeteren.
- Een winderig stuk tuin kun je afschermen door een doorlatende constructie als een hekwerk.

ZIE OOK

- **DE GROND LEREN KENNEN** >> 12/13
- **GEZONDE PLANTEN UITZOEKEN** >> 20/21

OOST EN WEST

Tuinen die op het oosten liggen zijn zonnig, maar 's ochtends koud; winterharde, schaduw minnende planten zijn hier een goede keus. Muren en hekken op het zuiden hebben middag- en avondzon en bieden mildere groeiomstandigheden.

Door simpelweg je tuin te observeren, krijg je een idee van de stand van de zon. Tuinen op het zuiden krijgen de meeste zon, die op het noorden de minste. Om dit nauwkeurig te berekenen, gebruik je een kompas. Ga met je rug naar je huis staan – je kompas geeft zo de richting aan waarin je tuin ligt.

Naarmate de dag vordert, veranderen de hoeveelheid direct zonlicht en de stand van de zon in de tuin. Een tuin op het zuiden heeft de hele dag zon, een tuin op het noorden veel minder en in de winter misschien zelfs helemaal niet. Zonnige tuinen zijn vaak meer gewild, maar schaduw heeft zo zijn voordelen. Er zijn veel prachtige schaduw minnende planten die een plekje uit de zon prefereren, zoals mahoniestruik of cyclamen, terwijl in een zonnige tuin bijvoorbeeld lichtelijk tere mediterrane planten goed zullen gedijen. De sleutel tot succes is, werken met wat je hebt.

Ochtend: plekken die nu zon krijgen, kunnen 's middags wel in de schaduw liggen.

Middag: de zon staat op zijn hoogst, dus krijgt de tuin het meeste zonlicht.

Avond: de ondergaande zon werpt zachte slagschaduwen.

DE GROND LEREN KENNEN

Weten wat voor grond je hebt, helpt je te beoordelen welke planten goed zullen gedijen en de beste resultaten geven. Je kunt je grond altijd verbeteren, maar je moet in principe ook werken met wat er is en dus met dat type grondsoort.

PRAKTISCHE TIPS!

- Door je bodemeigenschappen uit te zoeken, bespaar je tijd en geld; je kunt geschikte planten kopen.
- Neem een kijkje bij plaatselijke tuinen en noteer de planten die het goed doen in jouw omgeving. Die zijn waarschijnlijk geschikt voor jouw type grondsoort en zullen floreren in je eigen tuin.

ZIE OOK

- **DE GROND VERBETEREN** >> 16/17
- **JE EIGEN COMPOST MAKEN**
>> 234/235

DE PERFECTE GROND

Planten hebben verschillende behoeften. Toch wordt over het algemeen leem (mix van klei en zand) als een pluspunt gezien. De ideale grond heeft daarnaast een redelijk neutrale pH-waarde en bevat een grote hoeveelheid organische stoffen.

Zure grondsoorten zijn kalkarm, in tegenstelling tot kalkrijke of licht krijtachtige, basische grondsoorten. Sommige planten gedijen in zure grond, andere niet. Koop een pH-test bij een tuincentrum om de zuurtegraad van de bodem vast te stellen. Neem grondmonsters uit je hele tuin. Doe de grond in het oplosmiddel, schud het buisje en laat het mengsel bezinken.

Zuurtegraad vaststellen Vergelijk de kleur met de kaart in de testkit. De pH-schaal loopt van 14 (erg basisch) tot 1 (erg zuur), waarbij 7 neutraal is.

Zandgrond testen Zandgrond is makkelijk om te spitten en te wieden, en warmt in het voorjaar vaak eerder op dan kleigrond. De goede doorlaatbaarheid kan een voordeel zijn voor bepaalde planten, maar tijdens hevige regenval kunnen waardevolle voedingsstoffen wegspoelen. Als gevolg hiervan bevat zandgrond soms weinig voedingsstoffen. Hoe meer zand in de grond, des te meer zal het kruimelen wanneer je een handjevol samenperst, omdat het weinig van het plakkerige bindmiddel bevat waarin kleideeltjes voorzien. Grond met een hoog zandgehalte voelt ruw, korrelig en droog aan wanneer je het met je vingertoppen doorwerkt.

Test het zandgehalte door de aarde tussen je vingers te wrijven. Het voelt ruw aan.

Per's de aarde samen en laat los. Druk het daarna lichtjes aan met je duim. Zandgrond verkrumelt dan.

Kleigrond testen Hoewel klei wellicht de meest vruchtbare en productieve grondsoort is, zijn natte kleideeltjes heel fijn en glibberig. Ze vormen een dichte substantie die aan laarzen en gereedschap kleeft. Sterk kleihoudende grond kan bij nat weer verzadigd raken en plassen vormen. Tijdens droogte kan klei beton lijken en scheuren. In die situaties kun je kleigrond enorm verbeteren door er voldoende zand of organisch materiaal doorheen te spitten.

Als je je grondmonster kunt boetseren en het zijn vorm houdt, dan heb je kleigrond. Nat gemaakt voelt het glibberig aan.

Maak een worst van je monster. Kun je die tot een ring buigen? Dan is dat een aanwijzing dat je veel klei in de grond hebt.

Planten opkweken uit zaad is een eenvoudige en goedkope manier om je tuin te vullen. Onderzoek eerst hoe je de tuin wilt indelen en wat voor grondsoort je hebt. Ga vervolgens aan de slag met een planning voor wat je wilt planten en kweken.

DE GROND VERBETEREN

De meeste grondsoorten hebben baat bij enige voorbereiding op het planten en bij duurzaam onderhoud om ze vruchtbaar te houden. Zowel zware kleigronden als lichte zandgronden kun je verbeteren om gezondere planten te kweken.

PRAKTISCHE TIPS!

- Vermijd natte, kleverige kleigrond. Door het te belopen beschadig je de bodemstructuur en verergert het afwateringsprobleem.
- 's Zomers heeft het geen zin om keiharde kleigrond om te spitten, de klonten vallen uiteen in stof.
- Zowel lichte als zware gronden profiteren van jaarlijkse toevoeging van organisch materiaal.

ZIE OOK

- **DE GROND LEREN KENNEN**
>> 12/13
- **DE JUISTE POTGROND KIEZEN**
>> 18/19

HANDIG OM TE WETEN!

Teelaarde is de bovenste laag aarde. Meestal is hij donkerder van kleur en bevat hij een grotere concentratie organische stoffen, vocht en voedingsstoffen.

Ondergrond is de grondlaag die direct onder de teelaarde ligt. Deze is iets lichter van kleur omdat hij minder organische stoffen bevat.

Afwatering in kleigrond verbeteren Je kunt de afwatering van de grond verbeteren door veel grof organisch materiaal in de bovenlaag te verwerken, zoals goed verteerde potstalmest of champignonmest. Zand werkt ook goed (zie pag. 16). Als je kleigrond in de winter afdekt met plastic kun je de grond vroeger in het seizoen bewerken. Zuurhoudende klei kun je fijner maken door er in het voorjaar een laag tuinkalk over te strooien, maar gebruik dan geen (kunst)mest, want die twee gaan niet samen.

Vruchtbaarheid en vochthuishouding in zandgrond verbeteren

Goed afwaterende zandgronden kun je het hele jaar door bewerken, maar de vruchtbare teellaag waarin planten wortelen, kan heel dun zijn. De ondergrond is vaak compact. Probeer te voorkomen dat je deze laag naar boven brengt; hij is minder vruchtbaar. Breng eind van de winter of begin voorjaar een laag aan (minstens 10 cm) van goed verteerde mest, champignonmest of tuincompost. Dit fungeert als mulch (bodembedekking). In de winter houdt de grond hierdoor het vocht vast, in de zomer is hij minder gevoelig voor droogte. Het bevordert ook de vruchtbaarheid in de aarde rond de plantwortels.

Grof zand van 10 mm doorsnee is ideaal.

Afwatering verbeteren met grof zand Heb je drassige grond of klei, dan kan je grond door toevoeging van grof zand minder goed vocht vasthouden waardoor de afwatering verhoogt. Verwerk het grove zand een spade diep en wees er royaal mee. Zand is goedkoop, maar zwaar. Bereken hoeveel je nodig hebt en bedenk dat je naderhand makkelijk iets kunt toevoegen. Gebruik alleen tuinbouwgrond om zoutverontreiniging te voorkomen.

DE JUISTE POTGROND KIEZEN

Er zijn vier soorten potgrond, maar hoe weet je welke je nodig hebt? Welke is het best voor vaste planten? Hoe zit het met turf? Is turfvrrije potgrond wel goed? De voors en tegens worden hier uitgelegd.

PRAKTISCHE TIPS!

- Van de variaties in potgrond loopt de kwaliteit uiteen. Lees in de tuinbladen de recensies over verschillende merken.
- Gebruik je potgrond, dan hebben je planten na zes weken voeding nodig.
- Kokos potgrond is turfvrj, maar niet volledig 'groen' – het moet duizenden zeemijlen verscheept worden, wat een zware belasting is voor het milieu.

ZIE OOK

- **BLOEMPOTTEN VOL KLEUR**
>> 36/37
- **EEN VOORJAARSHANGMAND MAKEN** >> 38/39
- **HEESTERS IN POTTEN** >> 112/115

VAN ZAAD TOT PLANT

Grotere planten hebben goede voeding nodig om te groeien en gedijen, zoek voor deze planten daarom potgrond uit met toegevoegde mest. Zaden en zaailingen hebben geen extra mest nodig tot ze wat groter zijn.

Potgrond houdt water en voedingsstoffen goed vast.

Klassieke potgrond bestaat voornamelijk uit turf. Turf is stabiel, onkruidvrij, luchtig en heeft een goede drainage, wat het wortelen makkelijk maakt. Ook houdt het voedingsstoffen goed vast. Er zijn ook turfvrj potgrondsoorten waarin de turf is vervangen door natuurlijke grondstoffen zoals groencompost, compost van naaldhoutschors, planten- en houtvezels, perliet, in combinatie met organische meststoffen.

Turfvrije potgrond In turf zit koolstof opgeslagen die vrijkomt wanneer de turf wordt afgegraven om als tuincompost te dienen. Om het milieu te beschermen moet je daarom turfvrjige potgrond gebruiken. Er zijn veel producten op de markt, allemaal verschillend in kwaliteit en waarde. Je moet misschien wat experimenteren om uit te vinden welk merk voor jou het geschiktst is. Controleer altijd het label, want sommige merken gebruiken andere formuleringen. Check ook altijd de houdbaarheidsdatum om restanten van het jaar ervoor te vermijden. Een van de meest milieuvriendelijke compostsoorten (kan ook als potgrond dienen) is tuinafval. Het houdt water en voedingsstoffen goed vast, is goedkoop en voldoet aan de behoeftes van de meeste planten.

Verhitting heeft ongedierte, ziekten en onkruid onschadelijk gemaakt.

Omdat kokoscompost snel uitdroogt, moet je je planten vaker water geven.

Kokospotgrond is gemaakt van versnipperde kokosnootschillen. Het wordt los verkocht of in blokken. Deze moeten ongeveer twintig minuten weken voor gebruik. Omdat kokos weinig voedingsstoffen bevat, wordt het meestal gemengd met gewone potgrond in een verhouding van een derde kokos en twee derde potgrond. Hierdoor verbeter je de voedingswaarde voor je planten. Je kunt het gebruiken voor eenjarige planten in bakken die lichtgewicht grond behoeven, zoals een bloembak op de vensterbank, muurpotten en balkonbakken.

WIL JIJ JE EIGEN GROENE TUIN CREËREN? WEET JE NIET HOE JE MOET BEGINNEN?

Leer tuinieren is het ultieme boek voor als je nog niet zo veel weet over tuinieren. Leer de basis voor het verzorgen van je gazon, struiken, bloemen en groenten en ga aan de slag. Dit boek staat boordevol handige tips en inspirerende ideeën:

- Kies de juiste planten
- Ontwerp bloeiende borders
- Maak je eigen moestuin
- Creëer een gezonde bodem
- En nog veel meer!

Alles wordt stap voor stap uitgelegd, met heldere instructies en duidelijke foto's. Tuinieren is nog nooit zo simpel geweest!

NUR 422
Kosmos Uitgevers,
Utrecht/Antwerpen

**KOS
MOS**

9 789043 934664

www.kosmosuitgevers.nl